

Становище на Европейския комитет на регионите — Приносът на градовете и регионите за нова политическа рамка на ЕС за МСП

(2020/C 39/08)

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

Въведение

1. отбелязва, че някои държави — членки на ЕС, се намират в период на забавяне. Проблемът е най-очевиден на регионално равнище и се изразява в спад на темпа на растежа на производителността на труда и на производствената ефективност, намаляваща динамика на търговията, постоянно ниско равнище на публичните и частните инвестиции в транспортна, енергийна и цифрова инфраструктура и трайни, относително високи икономически и социални неравенства, които, заедно с глобалните тенденции като например поредната индустриална революция, демографските условия и променящото се естество на труда, изискват новаторски политически решения;
2. отчита, че конкурентоспособността на европейските икономики се основава на предприемаческия и новаторския потенциал на МСП и поради това приветства призивите от страна на Европейската комисия и Съвета за по-нататъшно разработване на всеобхватна икономическа стратегия на ЕС, като се вземе предвид специфичната роля на този сектор;
3. подчертава въздействието на Законодателния акт за малкия бизнес в Европа върху развитието на МСП десет години след неговото въвеждане, но същевременно привлича вниманието върху необходимостта от хоризонтален подход за подкрепа на МСП и по-добро наблюдение на последиците от изпълнението на програмата;
4. отбелязва необходимостта от създаване на специални инструменти за подпомагане на МСП в рамките на програмите на Европейската комисия, като се отчита разнородният характер на сектора на МСП и същевременно посочва необходимостта от по-гъвкав, основан на резултатите подход и предоставяне на възможност на дружествата да преминат през следващите етапи на развитие. Очаква Европейската комисия да предприеме мерки в съответствие с препоръките на проучването на КР „Рамката на политиката на ЕС за МСП: състояние и предизвикателства“⁽¹⁾. Новите инструменти следва да бъдат насочени преди всичко към малките предприятия, които осъществяват рискови проекти;
5. подчертава ролята и отговорността на държавите членки и регионите за разработването и внедряването на инструменти на политиката на ЕС за МСП, които следва да подкрепят по-специално изграждането на умения на служителите на МСП и самите МСП, включително в областта на цифровизацията, която ще им помогне да се развият в дългосрочен план;
6. посочва голямата необходимост да се обърне внимание на подкрепата за развитието на МСП извън метрополните области, преди всичко в рамките на оперативните програми на държавите — членки на ЕС;
7. отчита значението на стартиращите предприятия в групата на МСП⁽²⁾, тъй като именно те въвеждат редица радикални иновации, но сега насочва вниманието към необходимостта от подпомагане и на вече съществуващите дружества в процеса на тяхното разрастване и при разработването на поетапни иновации – европейската политика следва да има по-широк подход към подкрепата за бизнеса – от навлизането на местния пазар до периода след навлизането им на световния пазар;
8. счита, че политиката на ЕС следва да подкрепя процеса на интеграция на МСП в международните вериги за създаване на стойност във всички територии на ЕС; отбелязва, че интернационализацията на стопанската дейност на определени МСП извън рамките на ЕС може да осигури разпространението на най-добрите решения, което ще донесе ползи за европейските МСП и ще доведе до повишаване на тяхната производителност, предимно чрез трансфер на знания и ноу-хау;
9. отчита значението на мрежата от представители на МСП (SME Envoys Network), която следва да играе важна роля при набелязването на проблемите и определянето на възможностите за европейските предприемачи;

⁽¹⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/EU-SMEs/EU-policy-SMEs.pdf>

⁽²⁾ Европейски комитет на регионите, „Подкрепа за стартиращите и разрастващите се предприятия в Европа: регионалната и местната гледна точка“, ECON-VI/021, докладчик: Tadeusz Truskolaski, COR-2017-00032-00-01, юли 2017 г.

10. подчертава необходимостта от насърчване и въвеждане на по-малко времеемки административни процедури и от намаляване на броя на тежестите на всички равнища на европейската и националната администрация, което оказва значително въздействие върху функционирането на МСП, включително и върху финансовите аспекти на тяхната дейност;
11. посочва, че е необходимо да се подкрепи създаването на нови източници на финансиране за МСП и да се улесни достъпът до традиционните методи на финансиране за възможно най-широк кръг от МСП, опериращи на различните територии в ЕС;
12. подкрепя призива за преразглеждане на използваното понастоящем определение на „МСП“ на равнище ЕС, за да се отчете фактът, че средноголемите предприятия („дружества със средна пазарна капитализация“ с до 500 служители) са много съпоставими с МСП в структурно отношение (< 250 служители и годишен оборот до 50 млн. евро или годишен баланс до 43 млн. евро) и въпреки това не получават преференциално третиране спрямо големите предприятия;
13. посочва значението на концепцията за обслужване на едно гише, що се отнася до подкрепата за МСП, и подчертава, че за тази цел е необходимо да се консолидира мрежата за подкрепа на МСП в европейски мащаб. Предлага да се използва съществуващата мрежа Enterprise Europe Network. Съчетаването на различни форми на подкрепа за МСП в рамките на една мрежа и сътрудничеството ѝ с мрежата от представители на МСП следва да позволи да се постигне очакваният от МСП и от Европейската комисия синергиен ефект;

Рискове и предизвикателства пред по-нататъшното развитие на МСП

14. отбелязва, че МСП в Европейския съюз са изправени пред предизвикателства, произтичащи, наред с другото, от засилващата се световна конкуренция, появата на нови бизнес модели, цифровизацията и внедряването на нови технологии, както в промишлеността, така и в сектора на услугите, развитието на кръговата икономика и икономиката на споделянето и поддържането на устойчиво развитие;
15. изтъква значението на подкрепата на сътрудничеството на групи от специализирани малки и средни предприятия (кълстери). Призовава за непрекъснато развиване на съществуващите инструменти на ЕС в тази област, като например европейския портал за кълстерите, Европейската обсерватория за кълстерите и Европейската инициатива за високи постижения на кълстерите;
16. потвърждава нарастващата роля на корпоративната социална отговорност по отношение на обществото и околната среда;
17. отбелязва различията по отношение на темпа и силата на икономическото развитие между МСП и по-големите дружества. Поради характеристиките на по-слабо развитите региони това води до икономическа поляризация на регионите на ЕС;
18. подчертава, че нарастващият брой и сложността на административните разпоредби ограничават потенциала за растеж на МСП, особено на микропредприятията, които не разполагат със съответните административни и финансови ресурси за преодоляване на тези пречки и поради това призовава за намаляване на административната сложност за предприятията в ЕС, по-специално за трансграничните операции;
19. отбелязва, че нарастващият брой новаторски решения на пазара, в съчетание с ограничената им финансова достъпност за МСП, води до необходимостта от прилагане на нов подход за насърчване на създаването и развитието на т.нар. „отворени иновации“;
20. подчертавайки, че „Хоризонт Европа“ и COSME ще придобият по-голямо значение за МСП, приветства факта, че Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) ще остане най-важният източник на финансиране за местните и регионалните политики в подкрепа на МСП през новия програмен период 2021—2027 г., и по-специално във връзка с достъпа до финансиране, подкрепата за НИРД и иновациите, развитието на уменията, достъпа до пазари и интернационализацията. Отправя обаче отново своето възражение срещу предложението тематичната концентрация на ЕФРР да се съсредоточи върху националното равнище, тъй като един централизиран механизъм за разпределение би бил в противоречие с ориентиран към местните условия подход и принципа на многостепенното управление, които са от ключово значение за ефикасното и ефективно подпомагане на МСП.
21. привлича вниманието върху различията между секторните политики на ЕС, включително обществените поръчки, правото в областта на несъстоятелността, опазването на околната среда, различията във връзка с подкрепата на кълстерите и подхода към принципите на конкурентоспособността. Всичко това оказва силно въздействие върху МСП и по-нататъшното им разрастване;
22. признава, че единният пазар е успех за ЕС, но изисква също и по-нататъшна работа за неговото усъвършенстване, в това число например премахване на съществуващите пречки в областта на свободното движение на стоки и услуги; това е едно от затрудненията, пред които са изправени МСП при разрастването на икономическата си дейност и интернационализацията;

23. привлича вниманието върху трансформирането на икономиката посредством цифровизацията, което изисква МСП да инвестират повече средства в закупуването и разработването на технологии и ноу-хау;
24. призовава Европейската комисия да разработи мерки в подкрепа на цифровата трансформация на МСП в регионите на ЕС, като се опира на успехите на съществуващите инициативи, като например Digital Cities Challenge;
25. изразява убеждението си, че цифровизацията дава възможност МСП да навлязат със своите продукти и услуги на по-широк общоевропейски и извъневропейски пазар, което ще даде тласък на трансграничната търговия;
26. подчертава, че предизвикателството за ЕС се състои в по-нататъшното повишаване на производителността и конкурентоспособността (включително по отношение на разходите) в промишлените вериги за създаване на стойност, като същевременно запази амбициозни цели на политиката в областта на околната среда;

Очакванията на МСП за бъдещата политика за растеж и развитие

27. подчертава потенциалните ползи за МСП и предприемачите от инвестициите на равнище ЕС за интегрирането на регионалните предприемачески екосистеми и същевременно насърчава Европейската комисия да продължи да развива проекта за установяване на връзка между европейските „силициевы долини“, който понастоящем се осъществява съвместно с „предприемчиви европейски региони“ (ПЕР);
28. привлича вниманието към трудностите, пред които са изправени много МСП по отношение на придобиването и задържането на квалифицирани служители. МСП са изправени пред силна конкуренция за привличане на таланти работници от страна на големите дружества, които разполагат с по-големи ресурси и са в състояние да предложат по-високи заплати, независимо от факта, че МСП са гръбнакът на европейската икономика, съставлявайки 99 % от всички предприятия в ЕС;
29. отбелязва, че представителите на МСП, включително организациите за подпомагане и сдружаване на МСП, следва да могат да участват по-активно в изготвянето и координирането на прилагането на политиките на ЕС, които са пряко свързани с тази категория предприемачи;
30. очаква представителите на регионалното равнище да бъдат привлечени за участие в управлението на политиката на ЕС за МСП и да си сътрудничат по-тясно с мрежата SME Envoy;
31. счита, че промишлената политика на ЕС следва да бъде насочена към иновациите в широк смисъл, главните базови технологии (ГБТ), както и към важни проекти от общоевропейски интерес (ВПОИ), цифровизацията и МСП;
32. подкрепя идеята на Европейската комисия да опрости административните процедури за получаване на финансиране и докладване, които са особено обременяващи за микропредприятията и малките предприятия с ограничени човешки ресурси. Предложения като опростените варианти за разходите (финансиране с единна ставка, еднократни суми и разходи за единица продукция) ще улеснят създаването и изпълнението на бюджетите на проектите, което ще увеличи дела на МСП, получаващи подкрепа;
33. се застъпва за подход, съсредоточен на първо място върху местното и регионалното, а след това върху националното и международното равнище. Тестването на идеи в по-малък мащаб, както и подкрепата за поетапните иновации, дават възможност за по-бързо разработване на нови технологични решения и тяхното внедряване във финансово достъпни за МСП рамки;
34. отбелязва, че предложената рамка за общоприложими правила за европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) трябва да бъде гъвкава, за да се даде възможност на регионите, които желаят това, да съсредоточат оперативните си програми върху МСП и микропредприятията;
35. насърчава създаването на програми за подкрепа на изграждането на капацитет за МСП, например в областта на използването на съвременни финансови инструменти, повишаването на осведомеността относно значението на обмена на информация и сътрудничеството или възможността и необходимостта от дългосрочни стратегии и планове за растеж;
36. привлича вниманието върху нарастващото значение на интегрирането на клъстерите като например платформите за интелигентна специализация, в които местните власти играят централна роля за изграждането на интегрирани вериги за създаване на стойност на европейско равнище, подкрепяйки разрастването на МСП в международен план;
37. очаква запазване на силното регионално и местно измерение на звената на мрежата Enterprise Europe, които биха могли да поемат нови функции в бъдеще;

38. привлича вниманието върху необходимостта от разширяване на услугите, предлагани от мрежата Enterprise Europe, включително що се отнася до разрастването на МСП, предоставянето на информация относно националното и европейското законодателство, възможностите за финансиране в отделните държави — членки на ЕС, изграждането на партньорства с други участници от сектора/участници в производствения процес и др.;
39. отбелязва необходимостта от укрепване на регионалните представителства на МСП, които биха могли редовно, например с помощта на платформи подобни на REFIT, да участват редовно в обсъждането на предложените законодателни промени и да участват в процеса на мониторинг, контрол и оценка на въздействието на тези промени върху МСП;
40. подчертава значението на диверсифицирането на източниците на финансиране за МСП, като един от приоритетите трябва бъде намирането на решение на проблема с недостига на финансиране за конкретни сектори или дейности;
41. посреща със задоволство постигнатите споразумения относно съюза на капиталовите пазари (СКП) за улесняване на достъпа на МСП до публичните пазари, въвеждане на мерки за опростяване и намаляване на разходите и регулаторната тежест;
42. приветства инициативите, предприети от някои държави членки за увеличаване на участието на МСП в процедурите за възлагане на обществени поръчки;
43. привлича вниманието върху въпроса за достъпа на МСП до обществените поръчки, като същевременно оценява факта, че тази категория предприятия е била взета предвид в преразглеждането на Директивата за обществените поръчки и насърчава по-нататъшната работа за мерки в подкрепа на МСП;
44. подчертава, че забавянето на плащанията, липсата на осведоменост на МСП по отношение на ключови аспекти, свързани с обществените поръчки, и високите потенциални разходи за предприемане на правни действия продължават да бъдат основните пречки за повишаване на тяхното участие в тази област и за използването на възможността за увеличаване на мащаба на тяхната дейност;

Заключителни бележки

45. отбелязва, че поради голямата си структурна гъвкавост и профила си на производство МСП са в състояние да реагират бързо на динамичните социално-икономически промени; финансовите ресурси, необходими за това адаптиране, се оказват пречка, което налага следващите предложения за подкрепа в тази област да бъдат адаптирани към нуждите на МСП;
46. подчертава, че с оглед на тяхното въздействие върху пазара на труда, но също така и върху потребителите, МСП са важна заинтересована страна, която носи съвместна отговорност за внедряването на кръговата икономика. Това следва да намери отражение в данъчни облекчения или достъп до европейските фондове;
47. счита, че Европейската комисия следва да използва опита, придобит със Законодателния акт за малкия бизнес в Европа и плана за действие „Предприемачество 2020 г.“, за подобряване и опростяване, а не за радикални промени или за отхвърляне на досегашните постижения чрез търсене на съвсем нови решения;
48. посочва, че броят на инициативите, които позволяват засилено междурегионално и трансгранично сътрудничество, е все още недостатъчен;
49. подновява призива си за нова хоризонтална стратегия, чието съдържание следва да изтъква особеното значение на радикалните и поэтапните иновации и да подкрепя главните базови технологии и важните проекти от общ европейски интерес, включително по отношение на цифровизацията и МСП;
50. призовава Европейската комисия да потърси решения, които да улеснят участието на МСП в процедурите за възлагане на обществени поръчки, например чрез предоставяне на бонус за местен/регионален произход, тъй като направените до момента промени не са достатъчни;
51. привлича вниманието върху факта, че въпреки многобройните и разностранни мерки, предприети от Европейската комисия, които трябва да бъдат приветствани, подкрепата за МСП няма да бъде ефективна на равнището на целия ЕС при тенденцията към въвеждане на сложни вътрешни разпоредби от някои държави членки;
52. подчертава, че местните и регионалните власти следва да играят важна роля в създаването на благоприятна за бизнеса среда и да разполагат с инструменти за адаптиране на мерките към променящите се нужди на МСП; би било препоръчително местните и регионалните власти да се привлекат за по-тясно участие в процеса на изготвяне на бъдещата промишлена политика на ЕС, включително подкрепата за МСП;

53. изразява съгласие с позицията на Европейския парламент, който призовава за увеличаване на общия бюджет на програмата на ЕС за единния пазар за периода 2021—2027 г. с цел повишаване на международната конкурентоспособност на МСП, навлизане на извънвропейски пазари и усвояване на иновациите;
54. изразява убеждението си, че обявеното включване на всички налични финансови инструменти, достъпни за МСП в новата многогодишна финансова рамка (МФР), в една програма – InvestEU, ще доведе до очакваното опростяване на процедурите;
55. призовава институциите на ЕС и държавите членки да увеличат усилията си за подобряване на функционирането на единния пазар, за да се разгърне пълният му потенциал;
56. призовава Европейската комисия и Европейския парламент да работят за създаването на инструменти и механизми, които да гарантират на европейските МСП еднакви условия на конкуренция в европейски и световен мащаб, по-специално що се отнася до технологиите, които са от стратегическо значение за Европа.

Брюксел, 8 октомври 2019 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Karl-Heinz LAMBERTZ
